

PRZESTANEK (138) *sb m*

Pierwsze e jasne; N sg z tekstu nieoznaczającego pochyleń; drugie e prawdopodobnie jasne (tak w -ek); w G sg -a- (62), -ã- (62) (w Cn -ã-); -a- KromRozm II (2), LubPs (7), Leop (2), BibRadz (2), BielKron, RejAp, GórnDworz (3), BielSat, HistLan, KuczbKat, RejPosWstaw, ModrzBaz, Oczko, CzechEp, NiemObr, KochSz, ReszPrz, KochSob, ZawJeft, GrabowSet (2), LatHar (5), WujNT (13), WysKaz (2), SarnStat (2), GosłCast, PaxLiz, KlónFlis; -ã- OpecŻyw, BudBib, SkarŻyw, StryjKron (3), ReszHoz, BielSjem, ArtKanc (2), RybGęśli, CzahTr; -a- : -ã- KromRozm I (1:1), Mącz (2:46), WujJud (1:2), CzechRozm (1:1).

sg N przestaneek (1). ◇ G przestanku (136), przestanka (1) LibMal.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Minięcie, ustąpienie, koniec (2) :

przestaneek czemu (1): Ale gdy żadnego przeftanku boleściam nie było [*Nequam quam autem cessantibus doloribus*] (gdyż nań [*na Antiocha*] był przyfzedł [sprawiedliwy ład Boży] rozpaczaiąc [...] piłał pokorny lift do Iudow BudBib 2.Mach 9/18.

Wyrażenie przyimkowe: »bez przestanku« (1): Izałz do końcá moy Pánie ten gniew boftwá twoiego/ Rołpali fie iáko ogień bez przeftánku żadnego LubPs T5v.

2. Zaprzestanie pracy, wysiłku, odpoczynek; *remissio Calep, Cn; cessatio, concessatio, intermissio, intermissus, interstitio, intervallum, pausa, requies Cn (2)* : fzemráli thedy Rycerze mowiąc/ konie náłze wftawáią bez przeftanku HistAl D2; Calep 910a.

3. W wyrażeniu przyimkowym: »bez, przez przestanku« (130:4) (134) :

a. W funkcji przysłówka: nieprzerwanie, cały czas, bardzo często, regularnie, stale; zawsze, ustawicznie, ciągle; *sine intermissione Vulg, Mącz, Calep; indesinenter Mącz, Modrz, Calep; assidue Mącz, Calep; assiduo, continenter, frequenter, improbe, instanter, iugiter, saepe (saepius), subinde, tractim, uno contextu Mącz; continue, semper Calep; incessanter JanStat; sine intermissu Cn (132)* : OpecŻyw 88v; RejPs 51v, 52v, 134; LibLeg 11/77v; KromRozm II xv; Ích spelna od dw lyath yal fzye krafcz y bełz przeftanka kradal. LibMal 1554/184v; Przez cały dzień [człowiek] nágrawáiąc ták mię írodze trełce/ Trapyą myę nyeprzyacyele bez przeftánku ímyele LubPs O2, O2, T5v, dd3v; Obyczáie ludzi kłamliwych fá bezecne á pohánbienie ich/ znimi bez przeftánku. Leop Eccli 20/28; Dziękuiemy Bogu zówždy zá was wśzyłthki/ czyniác zmiánkę o was w modlitwach náłfych bes przeftánku Leop 1.Thess 1/2; BibRadz Thren 3/49, 1.Thess 1/3; BielKron 330v; Caso, id est, Frequenter cado, a quo fit casito Czełto pádam/ Pádam bez przeftánku Mącz 40a; Cursito, a Curso Frequentativo, Bes przeftanku biegam. Mącz 73d; Pacem quidem hortari non desino, id est, ad pacem, Wyodę bez przeftánku ku pokoyowi. Mącz 158c; Tractim, Yednym cugiem/ pędem/ ítrichem/ długo bes przeftanku. Mącz 461a, [18]b, 19c, 41b, 55b, 93c (39); RejAp 45v; Biaległowy práwi [M. Rej] náłze/ fá podobne czápłam/ bo iáko czápłá bez przeftánku ye/ á gdziekolwiek leci/ tho z niey pierzcha/ ták biaległowy náłze/ wftawicźnie iedzą/ y wftawicźnie też chodzą/ dla chłodu ná komorkę. GórnDworz Q8, P, Q2v; BielSat Nv; KuczbKat 185; WujJud 75, 136, 187; RejPosWstaw 42; ModrzBaz 9v; Oczko [40]v; SkarŻyw 595; Też od dwudziełtego dnia Czerwcá poczawśzy/ aż do pułfierpniá Miefiácá/ dełzcz gwałtowny/ w nocy y we dnie bez przeftanku fzedł StryjKron 345,

642 [2 r.]; *CzechEp* 94; *NiemObr* 89; *KochSz* B3; *ReszPrz* 4; *ReszHoz* 115; *BielSjem* 36; Dźiś bez przeštánku prácuiem/ Y dnióm świętym nie folguiem *KochSob* 56; *ArtKanc* B2v; *ZawJeft* 17; *Calep* 253a, 526a, 788a, 884a; *GrabowSet* N4, Q4v; śpiewayćie iemu bez przeštánku/ Święty/ Święty/ Święty/ Pan Bog załtępow. *LatHar* 425, 38, 569, 723; Niepomnię ták vporney ielźcže niepogody/ By laká bez przeštánku łzumne dźdźewe wody. *RybGęśli* B; Zá Piotrá wźytek kościoł bez przeštánku prośi, iáko zá páłterzá łwego. *WujNT* 447 *marg*; Ten lię bez przeštánku modli/ ktory pewnego czáfu modlitwom náznáczonego nigdy nie opuľcza. *WujNT* 525, *Act* 12/5, s. 447 [2 r.], *Rom* 1/9, s. 525 [2 r.], *1.Thess* 1/2 (13); *WysKaz*)(3v, 45; *SarnStat* 136, 450; *CzahTr* B3v; *GoslCast* 51; *PaxLiz* C4; A przewoźnik [...] Tyśiácmi licząc bez przeštánku czárty [tj. *przeklinajęc*]/ Iednák bez łzkody z końmi woz przepráwił *KlonFlis* C3v.

W połączeniach szeregowych (2): A tenźeć teź to pan [...] iuź ták ma wiecznie bez przeštánku krolowáć: nád wľfemi národy po wľfytki czáfy łwiátá. *RejPs* 215v; Iź [*Chrystus*] łnám iyeft (nye kilko/ kilkonałćy/ kilkodźyefyąt/ áłbo kilko łet lat/ ále) wľfech dni/ to yeft vľtáwicznye bez przeštánku/ áź do łkończenya łwyátá. *KromRozm I F*.

Szeregi: »bez przestanku, od dawnych czasow« (1): gdyź to wyelka podporá náuki/ iź nye nowa/ ále iź ci á ci ták dźyerźeli y dźyerźá/ nye yeden áłbo kilko/ áni w yednym kácy/ áni yednego wyeku/ ále bez przeštánku od dawnych czáłow *KromRozm I F3v*.

»bez przestanku i odmiany« (1): Bo iáko ná wieki wiekow/ od wľzelakiey troľki duľzney/ y boleści ćieleľney/ [...] wybráni Boży wolnemi będą: ták bez przeštánku/ y odmiány/ ná duľzy y ná ćiele/ wefela wľzelkiego [...] peľni będą. *LatHar* 681.

»pilnie a bez przestanku« (1): *Anguillam captare* O łwą wľáfná [!] rzecz łie łtárać/ pilnie á bes przeštánku. *Mącz* 10a.

»ustawicznie (a. ustawnie, a. ustawiczny), (a, albo) bez (a. przez) przestanku« [*szyk 10:1*] (11): Abowym o łámym to pánye Křyťuľy łápifano/ iź duch łwyęty nań z łtápił/ y [...] vľtáwicznye á bez przeštánku przy nim trwał. *KromRozm II ł3v*; *Perpetem noctem dormire*, Cálá noc bes przeštánku/ áłbo vľtáwicznie łpáć. *Mącz* 292d; *Sisiphum volvere proverbium*, Vľtáwnie cięľźko przes przeštánku pracowáć. *Mącz* 506c, 168c, 292d, 364a, [388]b; Bo teź iuź łámá łtárość w wieczor y z záránku/ Vľtáwiczná boleľciá byłá bez przeštánku. *HistLan E*; *CzechRozm* 115, 189v; *Calep* 253a.

»bez przestanku, na wieki (a. przez wieczne czasy)« [*szyk 1:1*] (2): moglibychmy łobie to wyłuzyc abychmy [...] ciebie przez wieczne czáfy bez przeštánku iako łtworzyciela: a łobrodzieia łwego wiecznego chwálili. *RejPs* 108; *LubPs* R4.

»bez przestanku, zawsze« [*szyk 1:1*] (2): *LubPs* F4v; Moźeć tho káźdy báćyć źeć się w grzechu rodźi/ á záwždy tę łwowlność bez przeštánku płodźi/ nie bacząc nic ładnego/ łobrodźieyľtwá Páńłkiego. *ArtKanc* S7.

b. *W funkcji przymiotnika: ciągły, stały, nieprzerwany* (2) : *Assidua febricula*, *Febra*, *Zymnica* bes przeštánku. *Mącz* [18]a.

Szereg: »wieczny a bez przestanku« (1): *Endelechia*, *Latine*, *Continua motio*, Vľtáwiczne/ Wieczne á bez przeštánku ruľzanie łámo z łwey mocy/ yáko yeft duľzá człowiecza która nigdy/ nieproźnuye *Mącz* 103d.

Cf **PRZESTANIE**

LWil